

Nederland hangt scheef van de mest

Zelfs als leek zie je dat er iets niet klopt. Uitgestrekte graslanden tussen Groningen en Drachten, onderbroken door hagen, boerderijen en stallen. Incidenteel een weiland met vee, maar meestal kaal grasland. Strakke, platte velden met een bruin waas van uitgereden mest.

Als we Maurits Tepper van de Eytemaheert spreken over de bruine waas van uitgereden mest, beaamt hij dat veel boeren niet meer zuiver boeren. 'Die hebben grond en laten daar tegen betaling de grote melkveebedrijven uit Brabant er hun mest uitrijden in het kader van de derogatie.'

Scheve verdeling van mest

Derogatie is de uitzonderingspositie van Nederland om meer mest te mogen produceren dan andere EU-landen, een scheefhangend stelsel van fosfaatrechten, dat gekoppeld is aan grond. De grondgebondenheid in de natuurinclusieve landbouw, zoals dat zo mooi voor de bühne heet. De veelal Brabantse megamelkkoeienstallen hebben nauwelijks grond, want bij

veel van deze boerderijen komen de koeien niet buiten. Ze zijn de grote betalers bij belangenorganisatie LTO en krijgen makkelijk ontheffing, want ze moeten wel hun mest kwijt. Dus dumpen ze die tegen betaling elders. 'De gronden van Staatsbosbeheer, die in beheer zijn van de gangbare melkveehouderijen, druipen van de mest', zegt Tepper gedesillusioniseerd. Hij is duidelijk geen fan van de huidige mestwetgeving en hoe de grootmelkers de dienst uitmaken.

Eytemaheert

Maurits en zijn vrouw Jessica proberen het met kringlooplandbouw. Ze willen de reguliere agro laten zien dat koeien beter gedijen op gras dat ze zelf bemest hebben.

Wij zijn kees

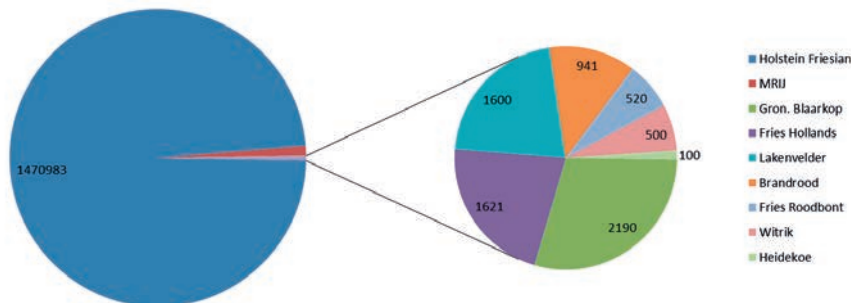
Maurits en Jessica Tepper

Bijna drie jaar geleden zijn ze in Sandebuurt bij Roderwolde begonnen met vijf Groninger blaarkopkalfjes. Nu lopen en liggen op een van hun weilanden pakweg vijftig koeien, jong en oud, en stier Tobias, een raszuivere superblaarkop, al zegt de Blaarkopstichting dat er te weinig Holstein-Friesian in zit.

'We hebben deze boerderij gekocht om meer buiten te zijn, met meer rust en ruimte', zegt voormalig schoolpsychologe Jessica, moeder van twee dochters en een echte 'stadjer'. 'Maurits heeft een boerenachtergrond, ik helemaal niet. Het was al decennia een woonboerderij, maar wij hebben de boerderijfunctie teruggebracht. Ook de oorspronkelijke naam, Eytemaheert, zijn we weer met trots gaan voeren.'

'Ruim een jaar geleden zijn we een samenwerking aangegaan met Ate en Pamela Meijer, een jong stel met eenzelfde visie en ambitie: we willen de duurzame boerderij verder vormgeven, waarbij wij ook (h)eerlijke producten op de markt brengen. We hebben veel bedrijfsactiviteiten

Figuur 1 – Aantal dubbeldoelkoeien op de totale veestapel. De traditionele dubbeldoelkoeien zijn zeldzaam geworden

sindsdien verder uitgebreid op de locatie Leutingewolde, een boerderij in het bezit van Ate en zijn familie. Die boerderij stond lang leeg en kreeg zo weer een waardevolle invulling. Afgelopen mei is deze boerderij vrijwel volledig verwoest door een heftige brand. Een flinke tegenvaller, maar nu de sloopwerkzaamheden achter de rug zijn, kijken wij weer positief naar de toekomst. De herbouw kan van start gaan, want aan opgeven doen we niet.'

De Wageningen Universiteit heeft aangegeven van de kringloopboerderij een onderzoeksboerderij te willen maken.

'Hier zal de nadruk komen te liggen op de bijzondere rassen én op het toepassen van moderne technologieën, juist om de veehouderij te verduurzamen en om data te verzamelen. We hopen dat de resultaten onze collega's zullen overtuigen dat het wel degelijk anders kan. Zoals de landbouw nu gaat, zo kan het nu eenmaal niet doorgaan, verandering is noodzakelijk.'

Vleesverkoop

Het vlees van hun Groninger blaarkoppen verkochten ze via hun webwinkel. Door de brand hebben ze de webwinkel moe-

ten staken en deze pauze heeft Maurits en Jessica uiteindelijk doen besluiten de vleesverkoop in een andere vorm weer op te pakken: meer duurzaam en minder snel en anoniem. Het vlees wordt nu verkocht via afhaalpunten en aan horecabedrijven. De Teppers hopen vooral restauranteigenaren te kunnen uitdagen hele koeien af te nemen om zo een van kop tot staart verwaarding te verwezenlijken.

Biodiversiteit

Jessica: 'Onze koeien dragen bij aan de biodiversiteit. Hun begrazing en bemesting zijn zeer waardevol voor flora en fauna. Het is niet voor niets dat organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer hun natuurgebieden graag laten beweiden door zoogkoeien, Ze zijn belangrijk voor de natuur. Dat ze uiteindelijk een mooi en duurzaam stukje vlees opleveren, maakt voor ons de cirkel rond. De vegangedachte is in onze ogen dan ook juist een bedreiging voor het voortbestaan van vele diersoorten, juist de landbouwhuisdieren blijven in stand door consumptie. Het is een kwestie van vraag en aanbod', vindt ze.

'Bovendien bestaat er geen ecosysteem zonder dieren, ook de groenteproducent heeft dierlijke mest nodig. De consument is in beweging, maar hij weet niks of weinig. Ik denk dat de overheid een veel grotere, sturende rol zou moeten hebben in de overgang naar duurzame agro.'

'Toch zie ik bijvoorbeeld op Facebook dat er verandering in de lucht zit. Vlees heeft een slecht imago, veroorzaakt door alle bio-industrie-ellende. De consument denkt dat hij dat eigenlijk niet zou moeten eten. Maar nu krijgt hij in de gaten dat vlees van zoogvee deugt, dat het lekkerder is en dat onze koeien echt koe zijn

Jessica Tepper

Rode Groninger blaarkop van de Eytemaheert

geweest. We gebruiken geen kunstmest, geen preventieve antibiotica en geen gif. Volume? Prima, als er maar balans is. Het is een kwestie van willen, van duurzaam willen zijn. Er is vraag naar goed vlees, straks hebben we 180 hectare met 130

Derogatie

Er zijn allerlei verwickelingen rond de derogatie, de hoeveelheid meststof (fosfaat) die je over een hectare land mag uitrijden. In 2015 is het uitrijplafond voor Nederland overschreden.

Nederland kreeg van Brussel een onthefing om maatregelen te kunnen nemen. Weet intussen dat een koe pakweg 70 kilo poept en piest per dag. Dat is per dag in totaal ruim 300 miljoen kilo. Den Haag bedacht dat er minder koeien moeten zijn. Ook bij de bioboeren, die al 25 procent minder fosfaatuitrijrecht hebben, omdat ze minder koeien houden op een

koeien en mogelijk ook varkens. Het gaat erom de verhouding tussen grond en dieren niet te laten scheefgroeien.'

Maurits Tepper bepleit regelmatig de belangen van de zoogveeboeren in Den Haag, samen met de Stichting Zeldzame

hectare. Bij de bioboeren loopt ongeveer 2 procent van het totaal aantal koeien, iets meer dan zestigduizend. De logica voor het afslanken is niet helemaal te volgen. Het is alsof we alle weggebruikers laten boeten voor de groep die stelselmatig veel te hard rijdt.

Den Haag zegt dat ze duurzamer willen, maar niet ten koste van de productie, want het geld is heilig. Bovendien, er zijn nu zesduizend minder biokoeien en dat scheelt 36 miljoen liter biomelk. En dus werd in 2017 33 miljoen liter biomelk ingevoerd, vooral vanuit Denemarken.

Huisdierrassen (SZH). 'Ze wilden in verband met de fosfaatwet alle boeren gelijk inschalen. Het ministerie is sowieso alleen maar gericht op de gangbare melkkoe, waarbij ook de inheemse zeldzame rassen uit het oog worden verloren.'

Dubbeldoelkoeien

In juli was de wetwijziging, waarbij de zoogveehouder kon kiezen voor vrijstelling van de fosfaatwet, uiteindelijk aangenomen. Deze wetwijziging was er zonder zijn inzet niet gekomen. Eveneens is er een motie aangenomen waarin een ondersteuning voor het houden van inheemse zeldzame runderrassen is afgedwongen.

Maurits: 'Ik voorzie een duurzame manier van boeren met behulp van hightech; robots, sensoren en drones om de koeien te begeleiden naar goed grasland en zo. Daar zouden we als Nederland een visitekaartje van kunnen maken. Niet die enorme melkkoeien, dat is een weg die doodloopt. Zet een Holstein-Friesian op een extensieve boerderij en hij gaat door zijn hoeven. Je kunt ook twee koeien neerzetten, grasgevoerd, geen powervoer, dus minder uitstoot. Ze leveren samen evenveel als één zo'n melkmachine en je hebt na een jaar of vier nog lekker vlees dat geld oplevert.'

En terug naar huis valt het op hoe weinig koeien je ziet lopen. Hoe zit het dan met al dat lekkere MRIJ-vlees in onze restaurants, van koeien die zo lekker buiten gegraasd hebben? Toch vlees uit het buitenland? ●

Artikel uit Bouillon najaar 2018
www.bouillonmagazine.nl